

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa, dnia 28 lipca 2015 r.

DOLiS-035- 2499/15

**Pani
Teresa Piotrowska
Minister Spraw Wewnętrznych
ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa**

WYSTĄPIENIE

Działając na podstawie art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 ze zm.) zwanej dalej także ustawą, zgodnie z którym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych może kierować do osób prawnych wystąpienie zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych, zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o podniesienie wśród wojewodów problemu niezgodnego z przepisami prawa przetwarzania danych osobowych, bowiem w zakresie nieadekwatnym do celów ich pozyskiwania, przez strażę gminne za pomocą formularzy przez nie stosowanych.

Mocą przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.) w związku z przepisami ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2015 r., poz. 812), zakres kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych obejmuje m.in. nadzór nad działalnością wojewodów w dziedzinie spraw wewnętrznych dotyczące ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, wojewodowie zaś mocą przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. 2013 r., poz. 1383 ze zm) sprawują nadzór nad działalnością straży gminnych przy pomocy komendantów wojewódzkich (w tym Stołecznego) Policji działających w ich imieniu.

W praktyce działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO) corocznie otrzymuje on wiele sygnałów - pochodzących zarówno od osób fizycznych, przedsiębiorców, ale też podmiotów publicznych (w tym, ostatni z maja 2015 r. od Wojewody [...]) - sygnalizujących problem przetwarzania danych osobowych przez straże gminne niezgodnie z prawem, bowiem bez stosownej ku temu podstawy prawnej i w zakresie nieadekwatnym do celu ich przetwarzania.

Sygnały te dotyczą stosowania przez straże gminne formularzy za pomocą których pozyskują one dane osobowe, w szczególności wykonując zadania w zakresie kontroli ruchu drogowego, o których mowa w art. 129b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.), ale też innych formularzy, np. służących utrwaleniu ustaleń przesłuchań. Sygnały te są o tyle niepokojące, iż informują m.in. o zbieraniu przez straże gminne danych osobowych tzw. szczególnie chronionych – których katalog określony jest w art. 27 ust. 1 ustawy – a których mocą tego przepisu przetwarzanie jest zakazane, o ile nie jest spełniona jedna z przesłanek legalności ich przetwarzania, określonych w art. 27 ust. 2 ustawy.

Realizacja przez straż gminną zadań nałożonych na nią ustawowo wymaga wykorzystywania informacji o osobach, których działania te dotyczą. Przepisy ustawy o strażach gminnych wprost stanowią o prawie straży gminnej do przetwarzania danych w związku z realizacją określonych prawem zadań, bez konieczności uzyskania na to zgody osoby, której dane dotyczą. Zakres jednak przetwarzanych przez straże miejskie danych osobowych w wielu przypadkach jest nieadekwatny do celu ich przetwarzania, naruszając tym samym przepisy prawa.

W przypadku formularzy służących realizacji zadań straży gminnych, w tym w szczególności dotyczących nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia, czy dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, nieuzasadnionym np. jest przetwarzanie przez straże miejskie danych dotyczących nazwisk rodowych (ewentualnie nazwiska panieńskiego), imion rodziców, miejsca urodzenia, zwłaszcza w sytuacji, gdy pozyskiwany jest nr PESEL – tj. zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2015 r. poz. 388) jedenastocyfrowy symbol numeryczny, jednoznacznie identyfikujący osobę fizyczną, zawierający datę urodzenia, numer porządkowy, oznaczenie płci oraz liczbę kontrolną.

Zgodnie z art. 10a ustawy o strażach gminnych, w celu realizacji zadań straż może przetwarzać dane osobowe, jednak – co należy podkreślić - z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym (tj. danych, o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy), bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą uzyskane w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Tymczasem, jak dowodzi praktyka organu do spraw ochrony danych osobowych, np. w protokołach przesłuchań osób podejrzanych o

wykroczenia pojawiają się rubryki rodzaju „narodowość”, co w świetle ww. art. 10a ustawy o strażach gminnych także jest niedopuszczalne.

Stosownie do brzmienia art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy o strażach gminnych, strażnik wykonując zadania, o których mowa w art. 10 i 11, ma prawo do dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych – w trybie i zakresie określonych w przepisach ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. 2013 r., poz. 395, ze zm.). Straż gminna jest bowiem jednym z oskarżycieli publicznych w myśl art. 17 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, któremu przysługuje prawo do zebrania danych niezbędnych do sporządzenia wniosku o ukaranie (art. 54 – 56 ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia). Zakres tych danych jednakże określony jest w art. 57 § 1 ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, mianowicie w art. 57 § 2 i 3, i nie może być on kreowany swobodnie, czy też usprawiedliwiany np. tym, iż „określony wzór protokołu, w którym jedną z rubryk była narodowość, funkcjonował (...) od kilku lat” (cyt. z protokołu kontroli jednego z wojewodów).

Należy mieć także na uwadze, iż zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były: 1) przetwarzane zgodnie z prawem; 2) zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem ust. 2; 3) merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane; 4) przechowywane w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których dotyczą, nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania.

Adekwatność oznacza, iż dane swym rodzajem i treścią nie powinny wykraczać poza potrzeby wynikające z celu ich zbierania. Administrator danych nie może więc przetwarzać danych w zakresie szerszym niż niezbędny dla osiągnięcia zamierzonego celu, jak również danych o większym, niż uzasadniony tym celem stopniu szczegółowości. Równowaga będzie zachowana, jeżeli administrator zażąda danych tylko w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do wypełnienia celu, w jakim dane są przez niego przetwarzane (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 1 grudnia 2005 r. (sygn. akt II SA/Wa 917/2005)). Jeżeli administrator uzurpuje sobie więcej praw niż przewidują obowiązujące przepisy prawa, następuje zachwianie omówionej równowagi na korzyść administratora, a zatem ma miejsce bezpodstawne ograniczenie praw osoby, której dane dotyczą, i – de facto – następuje przetwarzanie danych bez podstawy prawnej.

Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest zasygnalizowanie Pani Minister konieczności podjęcia działań niwelujących zaistniałe w strażach miejskich nieprawidłowości. Dobrym - zdaniem organu do spraw ochrony danych osobowych - środkiem naprawczym w tym zakresie, byłoby uwidocznienie tej sprawy wojewodom. To wojewoda bowiem, działając w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie trybu sprawowania nadzoru nad działalnością straży gminnych (miejskich) (Dz. U. z 2009 r. Nr 220 poz. 1733 ze zm.) w porozumieniu z komendantem wojewódzkim (Stołecznym)

Policji sporządza plan kontroli okresowych na rok kalendarzowy, zawierający m.in. zakres (tematykę) kontroli, w którym można by uwzględnić szczególny nacisk na procesy przetwarzania, w tym pozyskiwania danych osobowych za pomocą formularzy (§ 3 ww. rozporządzenia). Podczas wykonywania czynności kontrolnych przez kontrolującego mogą być obecni przedstawiciele wojewody (posiadający pisemne upoważnienie wojewody § 5). Co najistotniejsze natomiast, po zakończeniu kontroli kontrolujący sporządza projekt wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje o wynikach kontroli, a w przypadku pojawienia się uwag i wniosków z niej wynikających - także zalecenia zmierzające do usunięcia stwierdzonych uchybień oraz termin na wykonanie wydanych zaleceń, który wojewoda przekazuje m.in. kierownikowi jednostki kontrolowanej (§ 11).

Tym samym za pomocą środków, którymi wojewodowie posługują się na co dzień, możliwym jest osiągnięcie wnioskowanych w tym wystąpieniu rezultatów, o ile Pani Minister byłaby skłonna podzielić stanowisko organu do spraw ochrony danych osobowych w tej sprawie.

Stosownie do art. 19a ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych uprzejmie proszę o ustosunkowanie się do niniejszego wystąpienia w określonym w tym przepisie terminie 30 dni od dnia jego otrzymania.

Informuję przy tym, że treść niniejszego wystąpienia wraz z udzieloną odpowiedzią opublikowana będzie na stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.